

EXPOSITIE • Hoe lang zal het nog duren voordat de legendarische vogel Garuda, die zich zo in de Indonesische mythologie heeft genesteld, wordt afgebeeld als Katrien Duck? Wanneer gaan ze in Indonesië de klassieke griezels Semar de gedaante geven van Koekiemonster uit Sesamstraat?

Het zijn enkele absurde vragen die zich onwillekeurig bij je aandienen na het aanschouwen van de doeken van vijf Indonesische kunstenaars die in Steyl exposeren. Je wordt er een beetje treurig van om te zien hoeveel energie ze hebben gestoken in het klakkeloos overnemen van ideeën uit de moderne westerse kunst. Nou ja, modern... Dit soort werken gold in de jaren zestig en zeventig 'bij ons' als het toonbeeld van goede smaak. Nu zijn ze volstrekt passé.

De treurigheid wordt alleen maar groter als je beseft welk een rijkdom de traditionele Indonesische cultuur biedt. Een kunstenaar zou hierin een schat van aanknopingspunten kunnen vinden voor het ontwikkelen van een eigen, persoonlijke idioom, ware het niet dat menig westerse criticus er dan als de kippen bij is om er hoofdschuddend het etiket 'kunstnijverheid' op te plakken.

Cultureel imperialisme heet dat. De oppermachtige westerse cultuur slaagt er in om in alle hoeken en gaten van onze aardbol door te dringen en haar smaak aan iedere wereldburger op te dringen. De Jordaanse tv brengt Amerikaanse soaps, Japanse vrouwen dwepen met Chanel-mode en het Chileense kind vreet Donald Duck. Wil een Indonesische kunstenaar in het westen serieus genomen worden, dan moet hij alle schepen van zijn culturele achtergrond en identiteit achter zich verbranden.

Groot is de confrontatie met het werk van Krien Clevis en Wim Caus, het kunstenaarsrechtspaar dat de expositie *Indonesië Impressie* in zijn domein boven het Missiemuseum in Steyl heeft ingericht. Neem het werk *Archivalia* van de van oorsprong Maastrichtse kunstenaars. Niet haar zes doeken springen direct in het oog, maar de manshoge ornamentrijke ezels waarop ze rusten. De staanders zijn een voorbeeld van ambachtelijk houtsnijwerk, waarbij niet op een krulletje, boogje en golfje

meer of minder is gekeken. En ze zijn gemaakt door Indonesische handwerkslieden.

De doeken van Clevis passen hier wonderwel bij, juist omdat ze een associatie oproepen met vergeelde zwart-witfoto's uit de oude schoenendoos.

Een aantal stillevens geeft een beeld van de inhoud van haar kasten: dozen, boeken, voorwerpen, rommel.

Wim Caus heeft een opstelling gemaakt die, zou je er een vluchtige blik op werpen, uit het interieur van een Indische tante in Den Haag zou kunnen zijn weggesleept. Het beeld wordt bepaald door ranke mahoniehouten theetafeltjes, ook weer sieraadjes van verfijnd houtsnijwerk. Afkomstig uit een stoffige opslagloods van een timmermanswerkplaats in het Javaanse Jepara. Caus geeft door toevoeging van allerlei opvallende elementen een persoonlijke indruk van zijn verblijf in Indonesië.

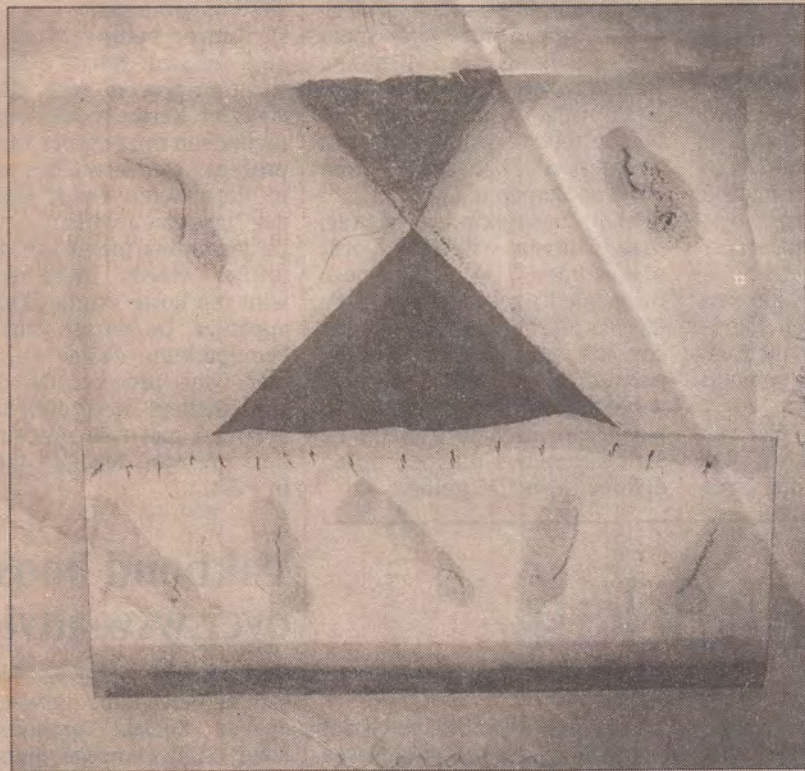
Wim Caus: „Dit soort meubels vertegenwoordigt de Indische stijl, die is ontstaan in de Nederlandse koloniale tijd. De Nederlanders gaven aan Indonesische meubelmakers de opdracht een meubelstuk te maken, en dat vulden zij op hun eigen

manier in. **Krien Clevis en Wim Caus**

Met motieven van bloemen en planten bijvoorbeeld.”

Krien Clevis verwijst naar de tentoonstelling *De lelijke tijd* in het Amsterdamse Rijksmuseum, waarin de herwaardering van dit soort pronkstukken centraal staat. De Indische stijl heeft veel te maken met haar eigen werk, zegt ze. Hierin staat het verzamelen centraal en de drang om het bijeengegaaarde uit te stallen, te etaleren. Het is een eeuwenoud gebruik dat in de Renaissance is ontstaan en nog altijd bestaat. Het gaat om het *theatrum mundi*, de *Kunst- und Wunderkammer*, of het rariteitenkabinet. Tegenwoordig kun je bij iemand thuis een grote glazen vitrine met Ferrarischaalmodellen aantreffen.

Vanwaar die fascinatie? Krien Clevis: „De mens verschuilt zich achter die verzameling, achter zijn koestering. Het is een archief van zijn karakter. Ik maakte eerst veel zelfportretten, later kreeg ik aandacht voor mijn omgeving, het decor werd belangrijker.” Dit geldt zeker voor haar werk *Kasten voor de gouverneur*. Het is een verzameling van dertien kammen of kuiven, rijksversierde decoratielijsten die vroe-

'Mount Merapi', werk van de Indonesische kunstenaar Ardiyanto Pranata.